

VIII Międzynarodowa Konferencja
Śląskie Forum Drogownictwa

Metody pomiaru właściwości przeciwpślizgowych nawierzchni w Polsce

dr inż. Marta Wasilewska

Ocena właściwości przeciwpółlizgowych w Polsce

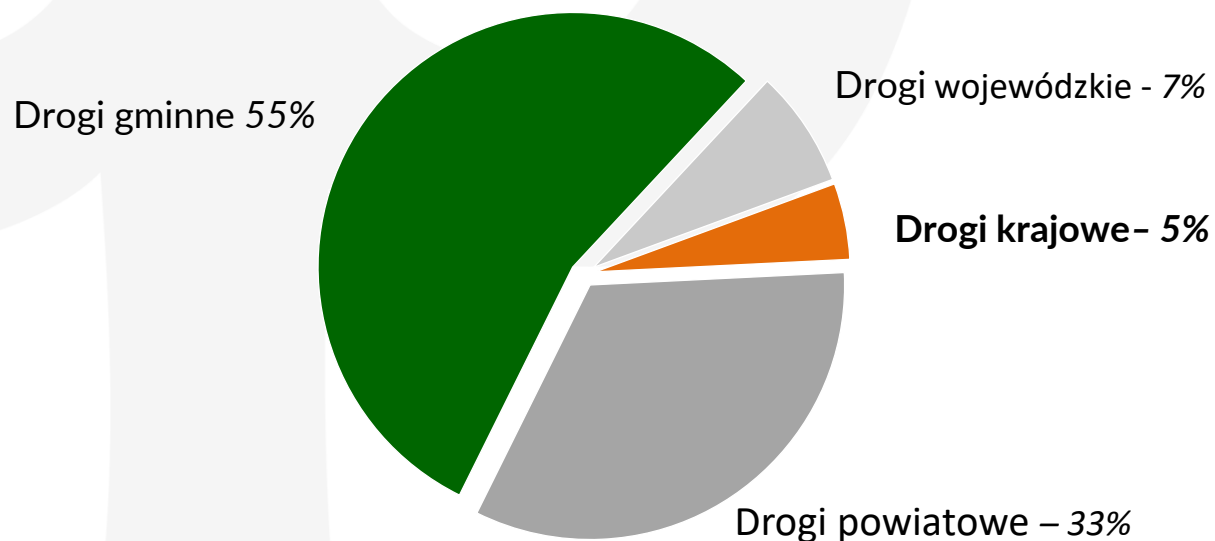
Monitoring stanu technicznego nawierzchni w okresie użytkowania

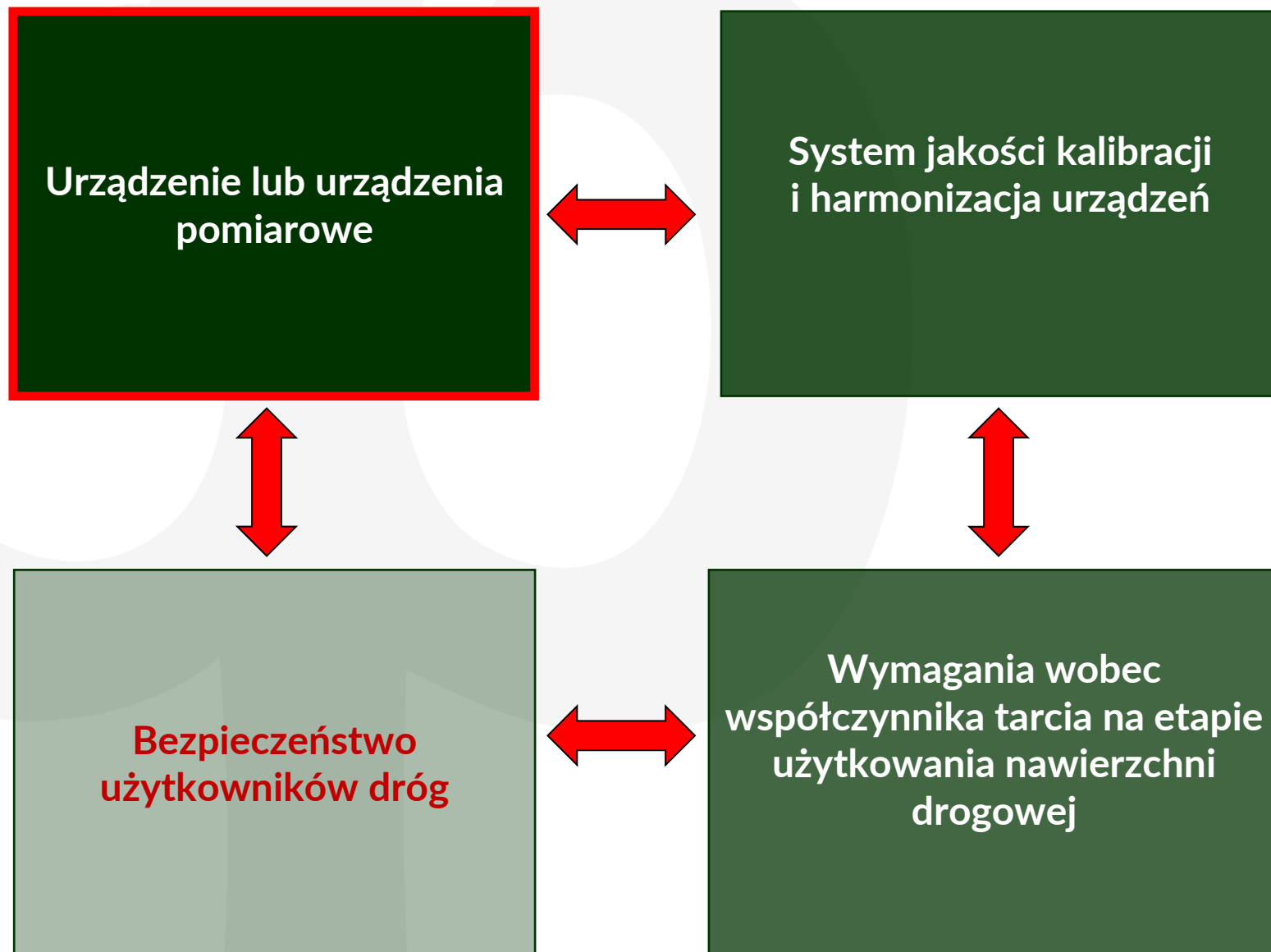
drogi krajowe i wojewódzkie woj. zachodniopomorskiego

Odbiór nowych nawierzchni dróg

drogi klasy A, S, GP, G

Etap projektowania warstwy ścieralnej

Urządzenia dynamiczne

urządzenie do pomiaru
wzdłużnych sił tarcia z pełną
blokadą koła

SRT – 3 (producent polski)
Liczba urządzeń – 12 (GDDKiA) + 2

urządzenia do pomiaru wzdłużnych sił tarcia z niskim
stopniem poślizgu w zakresie 15 – 25%

TWO (producent norweski)
Liczba urządzeń – 2 (GDDKiA) + 3 ?

SRT – conti (producent polski)
Liczba urządzeń – 1 (GDDKiA) + ?

ViaFriction (producent norweski)
Liczba urządzeń – 2 (GDDKiA)

Urządzenia przenośne

urządzenia stacjonarne

Wahadło angielskie
(producent
brytyjski, włoski)

urządzenia z bardzo niskim
stopniem poślizgu

DFT i CTM (producent japoński)
Liczba zestawów – 1 GDDKiA + 1

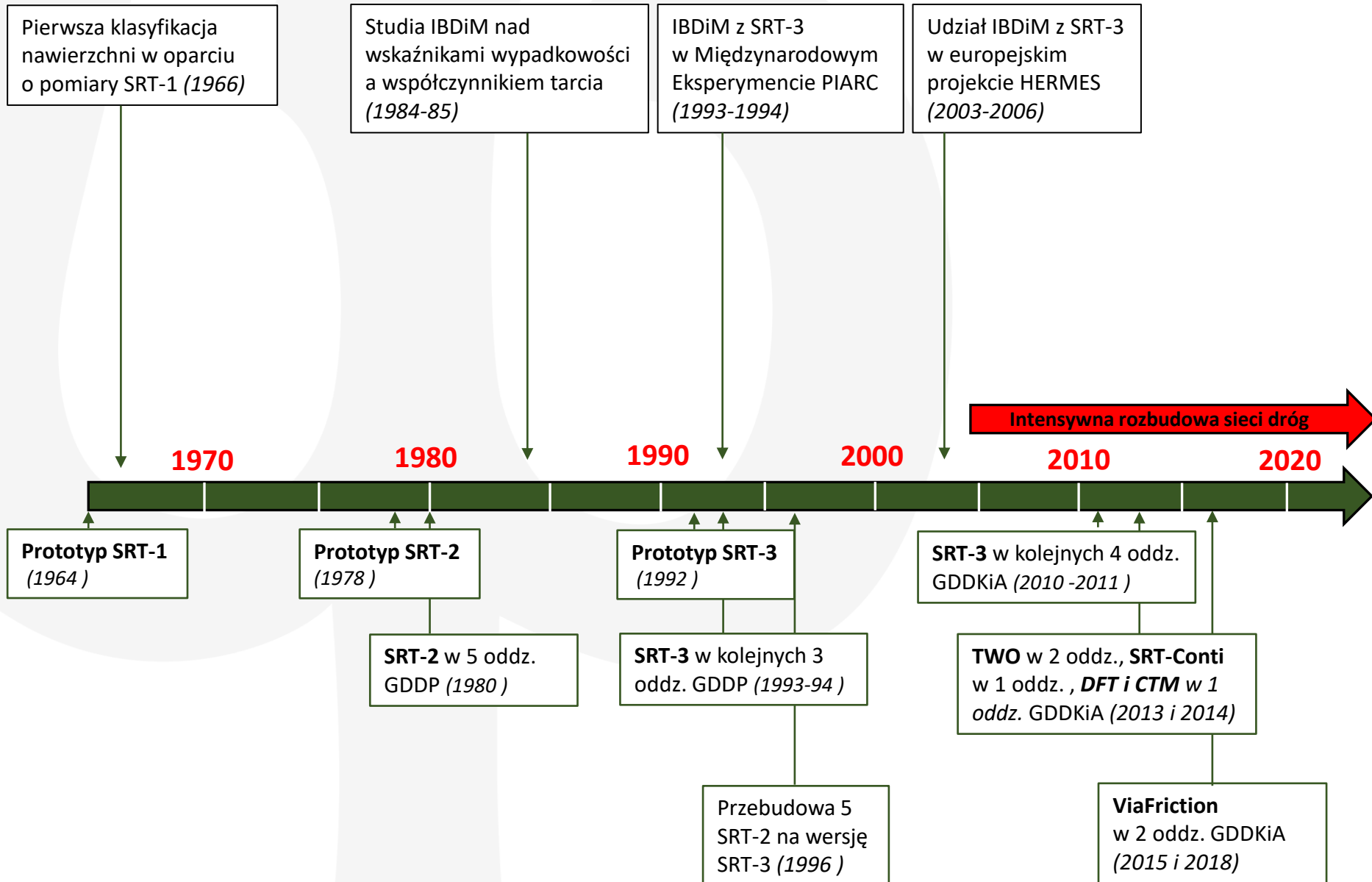
T2GO (producent szwedzki)

Urządzenia laboratoryjne

FAP (producent niemiecki)
Liczba stanowisk - 1

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY DOTYCZĄCE METODY DO OCENY WŁAŚCIWOŚCI PRZECIWPOŚLIZGOWYCH W POLSCE

Urządzenia do pomiaru bocznych sił tarcia

SCRiM

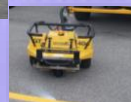
SKM

**Urządzenia do pomiaru wzdłużnych
sił tarcia z niskim stopniem poślizgu
15 - 25%**

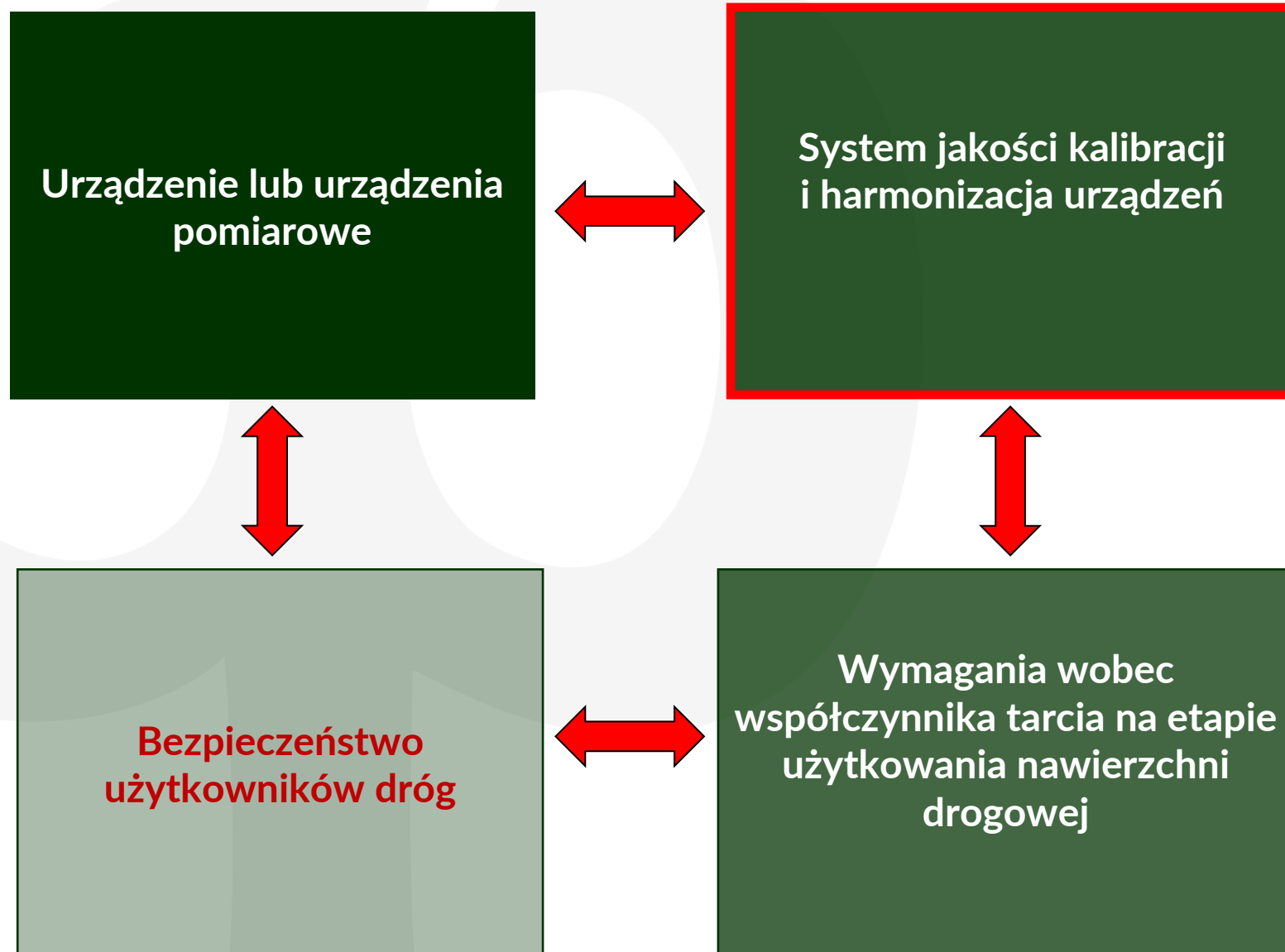

GripTester

ViaFriction

SYSTEM JAKOŚCI KALBRACJI I HARMONIZACJI METOD DO OCENY WŁAŚCIWOŚCI PRZECIWPOŚLZIGOWYCH

Definicja „Właściwości przeciwpoślizgowych” zgodnie z rekomendacją CEN committee TC227 “Roads” (WG5 “Surface characteristics”)

w j. polskim:

Właściwości przeciwpoślizgowe – cecha charakteryzująca przyczepność/tarcie pomiędzy powierzchnią nawierzchni, a oponą pojazdu określona zgodnie ze standaryzowaną metodą.

w j. angielskim:

Skid resistance - characterisation of the friction of a road surface when measured in accordance with a standardised method.

STANDARYZACJA - zdefiniowanie jednej metody pomiaru (w tym urządzenia pomiarowego, jego konfigurację, procedury testowe, warunki testowe i przetwarzanie danych) w celu określenia danej właściwości w sprecyzowanym celu, z wyłączeniem wszelkich innych metod pomiarowych dla tej właściwości w tym samym celu.

Bardziej ogólnie: opisywanie urządzeń i procedur (w tym konfiguracja urządzenia, warunki testowe i przetwarzanie danych) metoda pomiaru w oficjalnym dokumencie.

- ✓ Grupa CEN/TC227 WG5 “Surface characteristics” zainicjowała przygotowanie serii „specyfikacji technicznych” **CEN/TS 15901**, które określiłyby w spójny sposób podstawowe cechy każdego urządzenia i sposób ich użycia.
- ✓ Urządzenia powinny mieć jasną, pisemną specyfikację techniczną, zanim będą mogły być użytkowane w powiązaniu z dowolną zharmonizowaną procedurą CEN.
- ✓ **Aktualnie w Europie jest 15 urządzeń, które otrzymały Europejską Specyfikację Techniczną** wydaną przez grupę roboczą CEN/TC227 WG5.

Wśród nich są urządzenia z grupy, która mierzy:

- boczny współczynnik tarcia (**SCRIM**, **SKM**, Odoliograph)
- wzdłużny współczynnik tarcia (Adhera, **BV11**, **RoadSTAR**, RoAR DK, RoAR NL, RWS NL, **Skiddometer BV8**, Stuttgarter Reibungsmesser, **GripTester**, **Tatra Runway Tester**, **ViaFriction**, **IMAG**).

**Przestrzeganie standardów jakości kalibracji
fundamentem wiarygodności metod do oceny właściwości
przeciwpoślizgowych**

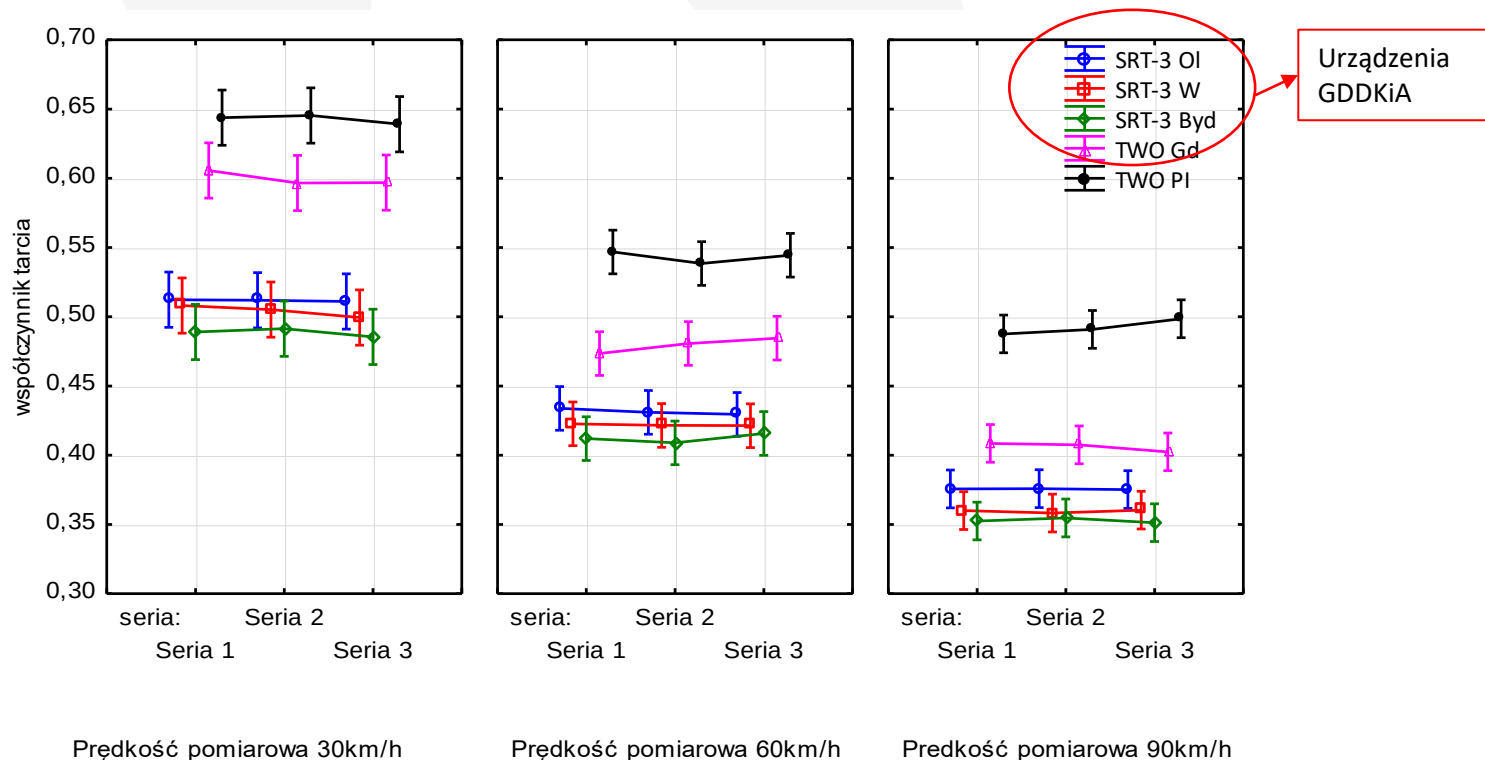
Bez opracowania i ścisłego przestrzegania zasad kalibracji, wiarygodność rejestrowanych wyników może być podważana.

Bez standardów zapewnienia jakości (z *ang.* *Quality Assurance*) kalibracji poszczególnych typów urządzeń, harmonizacja różnych metod nie jest możliwa.

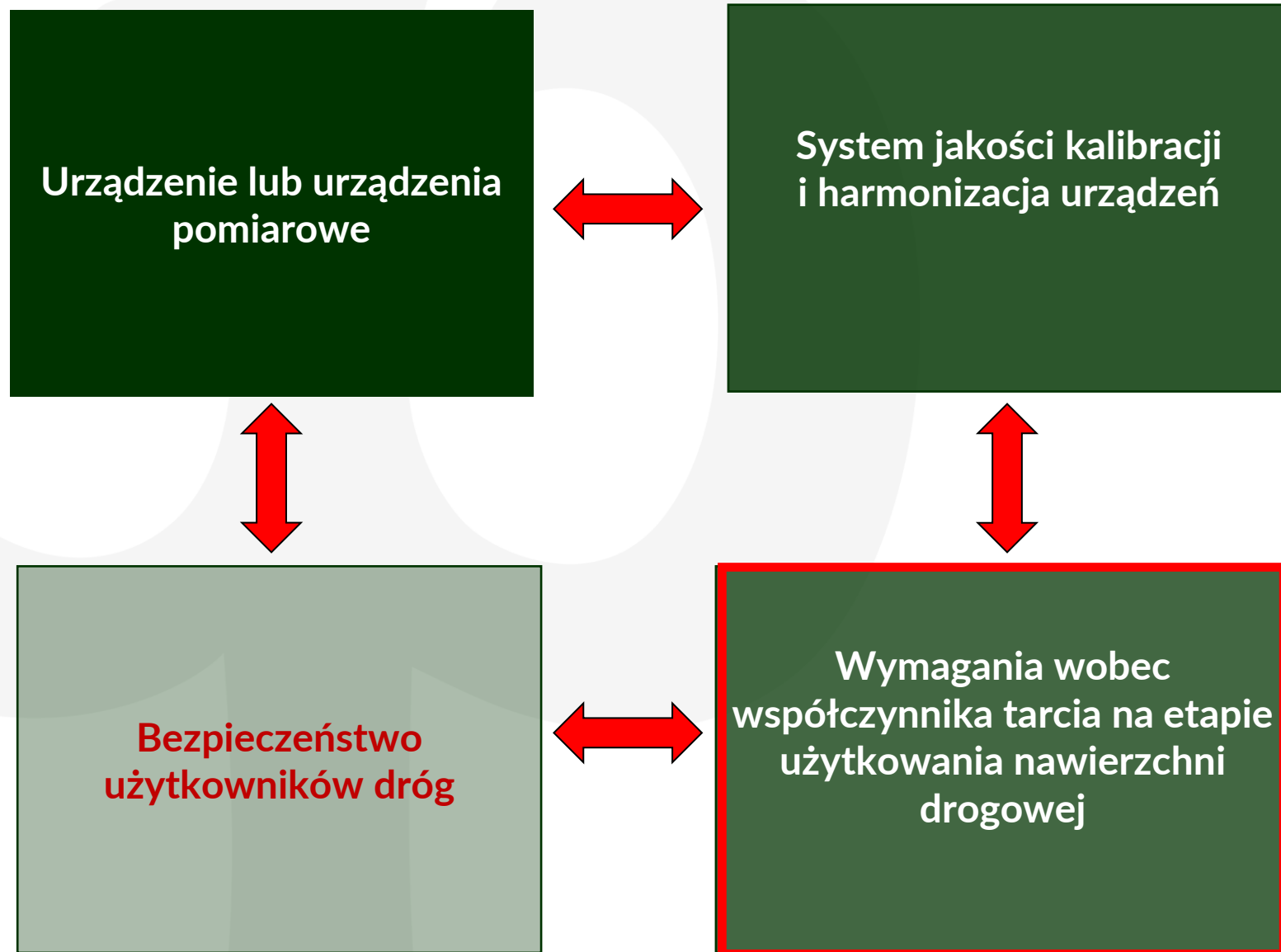
Standardy kalibracji i harmonizacji metod do oceny właściwości przeciwpoślizgowych w Polsce

- ✓ Na ilu odcinkach testowych jest przeprowadzana kalibracja i harmonizacja urządzeń dynamicznych w Polsce?
- ✓ Które urządzenie jest urządzeniem referencyjnym? Na jakiej podstawie zostało wytypowane?
- ✓ Czy kalibracja jest wykonywana przy prędkościach pomiarowych 30, 60, 90 km/h?
- ✓ Jaka jest liczba powtórzeń pomiarów współczynnika tarcia na każdym z odcinków testowych przy danej prędkości pomiarowej?
- ✓ W jaki sposób jest określona precyzji metod pomiarowych? Czy producenci lub użytkownicy korzystają z PN-ISO 5725 *Dokładność (poprawność i precyzja) metod pomiarowych i wyników pomiarów*
- ✓ W jaki sposób jest określana teoretyczna grubość filmu wodnego?

Średnie współczynniki tarcia otrzymane z pomiarów na 11 odcinkach testowych danymi urządzeniami w poszczególnych seriach w odniesieniu do prędkości pomiarowej

SYSTEM JAKOŚCI KALBRACJI I HARMONIZACJI METOD DO OCENY WŁAŚCIWOŚCI PRZECIWPOŚLZIGOWYCH

**Wymagania wobec progowych wartości współczynnika tarcia,
a zmiany opony pomiarowej w urządzeniu SRT-3**

opona 5,60 S13 „Stomil” Olsztyn z bieżnikiem tzw. generalskim
(do której odnoszą się wymagania autostrad płatnych z 1997, a następnie 2002)

współczynnik przeliczeniowy 1,377

opona rowkowana 165 R13 „Dębica”
(do której odnoszą się wymagania dróg publicznych z 1999)

współczynnik przeliczeniowy 1,079

opona Barum Bravura 185/70 R14
(do której odnosiła się klasyfikacja DSN z 2002)

współczynnik przeliczeniowy 1,007

opona bieżnikowa Barum Bravuris 185/65 R14
(do której odnoszą się wymagania ST)

współczynnik przeliczeniowy 0,974

opona rowkowana PIARC 165 R15 *(do której odnoszą się
wymagania opublikowane w dokumentach od 2015r.)*

Wymagania wobec progowych wartości współczynnika tarcia, a zmiany opony pomiarowej w urządzeniu SRT-3 w Wytycznych GDDKiA

Współczynnik przeliczeniowy:

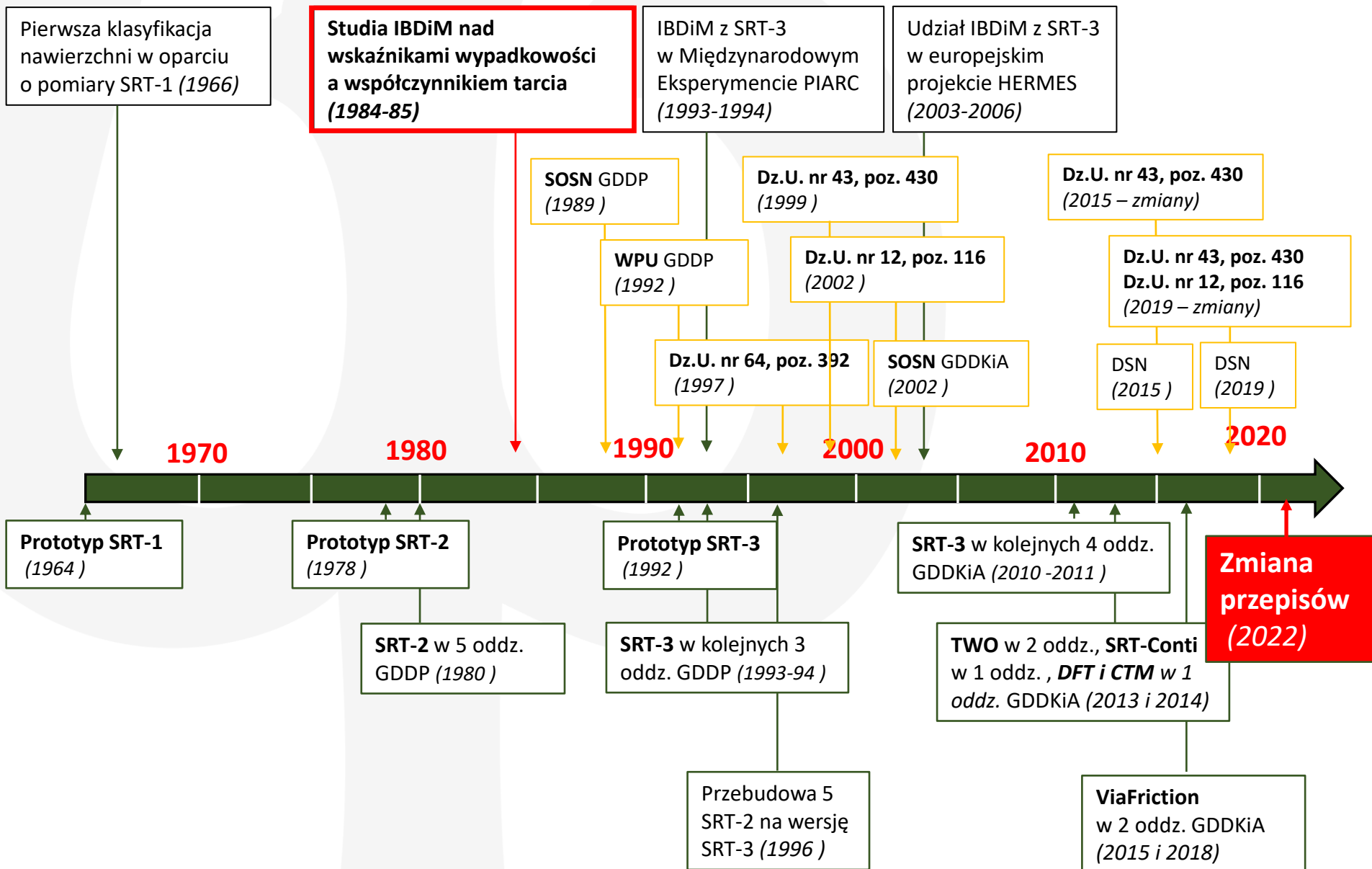
1,377   1,079   1,007   0,974

Poziom	Klasa	„Stomil” Olsztyn	„Dębica”	Barum Bravura	Barum Bravuris	PIARC
pożądany	A	>0,35	>0,48	>0,52	≥0,52	≥0,51
pożądany	B	0,26-0,35	0,35-0,48	0,38-0,52	0,37-0,51	0,36-0,50
ostrzegawczy	C	0,21-0,25	0,29-0,34	0,31-0,37	0,30-0,36	0,29-0,49
krytyczny	D	≤0,20	≤0,28	≤0,30	≤0,29	≤0,28

SOSN 1989r.
(System Oceny Stanu Nawierzchni)

DSN 2015r.
(Diagnostyka Stanu Nawierzchni)

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY DOTYCZĄCE METODY DO OCENY WŁAŚCIWOŚCI PRZECIWPOŚLIZGOWYCH W POLSCE

Projekt rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych

& 77 Stan techniczny nawierzchni przed oddaniem do użytkowania i w okresie użytkowania powinien zapewniać bezpieczeństwo i komfort ruchu przez spełnienie co najmniej warunków w zakresie: równości podłużnej, równości poprzecznej i właściwości przeciwpślizgowych.

Propozycja zmian dyskutowana przez Grupę Roboczą WR-D 64 Komitetu Technicznego Drogownictwa

Selekcja urządzeń

- ✓ Należy wprowadzić kilka alternatywnych metod pomiaru współczynnika tarcia, które są opisane w europejskich specyfikacjach technicznych lub normą i które są kalibrowane z wykorzystaniem urządzeń referencyjnych.
- ✓ Urządzeń dynamicznych muszą one umożliwiać ciągły pomiar współczynnika tarcia
- ✓ Dopuszczalnym wyjątkiem jest SRT-3 dla którego producent powinien opracować wewnętrzną specyfikację i plan zapewnienia jakości pomiarów zbliżony do zapisów w CEN/TS 15901 (lub wystąpi o certyfikację wg CEN/TS 15901)

Propozycja zmian dyskutowana przez Grupę Roboczą WR-D 64 Komitetu Technicznego Drogownictwa

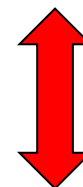
Wymagania wobec współczynnika tarcia

- ✓ Powinny być ustalone odrębne wymagania wobec minimalnego współczynnika tarcia określonego każdym z tych urządzeń oddzielnie.
- ✓ Wymagania powinny być zaczerpnięte z przepisów krajowych tych państw, które stosują podobne technologie wykonania warstw ścieralnych jak Polska.
- ✓ Należy zmienić sposób podawania wymagań wobec współczynnika tarcia, odchodząc od klasyfikacji w odniesieniu do klas technicznych oraz klas od A do D (utrzymanie) na rzecz podziału uwzględniającego prędkość dopuszczalną na danej drodze.
- ✓ Treści akapitów w dotyczące pomiarów SRT-3 i oceny właściwości przeciwpoślizgowych pozostają w rozdziale 4 takie jak w aktualnym rozporządzeniu

Urządzenie lub urządzenia
pomiarowe

System jakości kalibracji
i harmonizacja urządzeń

Bezpieczeństwo
użytkowników dróg

Wymagania wobec
współczynnika tarcia na etapie
użytkowania nawierzchni
drogowej